

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Orgaaniset jätteet jätedirektiiveissä ja valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa

Biotalouspäivät
20.9.2017
Kati Vaajasaari, ympäristöministeriö

EU:n jätedirektiivien uudistaminen, tilannekatsaus

Käsittelytilanne

- **Komissio** antoi ehdotukset kuuden jätesäädöksen muutoksiksi osana kiertotalouspakettia, 2.12.2015.
- Toukokuussa 2017 aloitettiin kolmikantaneuvottelut neuvoston, parlamentin ja komission kesken
- Kolmas ns. trilogi-neuvottelu pidetään 26.9. ja neljäs lokakuun lopussa
- Tätä ennen neuvosto päättää pj-maa Viron neuvottelumandaatista ja pidetään valmistelevia teknisiä trilogi-neuvotteluja
- **Keskeiset linjaukset edelleen sopimatta**

Keskeiset neuvoteltavat asiat tällä hetkellä

- Yhdyskuntajätteen määritelmä
- Kierrätysasteen laskentamenetelmät
- Kierrätystavoitteet
- Erilliskeräysvaatimukset
- Early warning -hanke
- Kaatopaikkasijoituksen vähentämistavoite
- EoW, sivutuote
- Tuottajavastuusäännökset

KESKEISTÄ ORGAANISTEN JÄTTEIDEN OSALTA

- Ruokajätteen vähentäminen ja vähentämistavoitteiden sisällyttäminen ja ruokajätehierarkian lisääminen jätedirektiiviin
- Biojätteen erilliskeräyksen ja kierrätyksen tehostaminen
- Pakkausten kierrätyksen ja uudelleenkäytön tehostaminen
- EoW -kriteerien selkeyttäminen jätteiden tuotteistamisen ja kiertotalouden tukemiseksi

Yhdyskuntajätteen määritelmä

- **Laaja määritelmä:**
- Kotitalousjätteeseen rinnastettavat jätteet ilman määrärajoitusta
- **Suppeampi määritelmä:**
- Kotitalousjätteeseen rinnastettavat jätteet pl. suurten kauppojen ja teollisuuden vastaavat jätteet
- Suomi tukee laajaa määritelmää, joka vastaa nykykäytäntöä

Kierrätysasteen laskentamenetelmät

- Velvollisuus vähentää jätteen esikäsittelyvaiheissa syntyvien lajittelurejektien (joita ei kierrätetä) määrä kierrätetyn jätteen määrästä
- Vaihtoehtoisesti kierrätysasteen laskenta kierrätetyn jätteen määrästä (parlamentin ehdotus)
- Mahdollisuus laskea kierrätetyn jätteen määrään jätteen polton kuonasta/tuhkasta erotetut metallit
- Biohajoava jäte (aerobinen tai anaerobinen käsittely): komposti tai muu tuote, jossa sama määrä kierrätettyä suhteessa inputiin
- YM käynnistää tänä syksynä selvityksen, jossa arvioidaan muuttuvien laskentamenetelmien vaikutusta kierrätysasteisiin ja tiedonkeruujärjestelmiin

Erilliskeräysvaatimukset

- Parlamentti ehdottanut erilliskeräysvaatimuksen (kierrätettävät jätteet, ml. Biojäte) tiukentamista poistamalla mahdollisuuden poiketa siitä teknisistä, taloudellisista tai ympäristösyistä
- Jäsenmaa voisi hakea poikkeusta harvaan asutuille alueille (elinkaariselvityksen perusteella)
- Parlamentti ehdottanut myös tekstiilijätteille pakollista erilliskeräystä 2020 mennessä sekä kotitalouksien vaaralliselle jätteelle

Komission Early Warning-hanke

- Suomi on valittu niiden 14 EU-maan joukkoon, joilla arvioidaan olevan vaikeuksia saavuttaa yhdyskuntajätteen kierrätystavoite
- Komission konsultti (Eunomia) antaa toimenpidesuosituksensa Suomelle syyskuussa, ja hankkeen loppuraportti julkaistaan lokakuun lopulla
- Suomelle suositeltaneen esimerkiksi erilliskeräysvaatimusten tiukentamista ja informaatio-ohjauksen lisäämistä

Kaatopaikkakäsittelyn vähentämistavoite

- PJ ja komission ehdotus:
Kaatopaikoille max 10 % syntyvän yhdyskuntajätteen kokonaismäärästä v. 2030.
Osalle jäsenmaita siirtymäaikoja
- PJ: erilliskerätyn jätteen kaatopaikkakäsittelyn kieltö
- Parlamentin ehdotus: max 5 %
- Laskentamenetelmien yksityiskohtien selventäminen

EoW- ja sivutuotekriteerit

- Edellyttää jäsenmailta aktiivista otetta sivutuote- / End of Waste luokittelussa
- Selventää EU-tason, kansallisia ja tapauskohtaisia End of Waste määrittelyjä sekä kriteerien sisältövaatimuksia
- Luokittelun arviointiperusteisiin ei suurta muutosta (Art 5.1 ja Art 6.1)
- EoW:ssa lievennystä vaatimukseen, että ainetta tai esinettä käytetään yleisesti tiettyihin käyttötarkoituksiin → on käytettävissä
- End-of-Waste materiaalia ensimmäistä kertaa markkinoille saattavan on varmistettava, että se täyttää kemikaali- ja tuotelainsäädännön vaatimukset

Tuottajavastuun vähimmäisvaatimukset

- Tuottajavastuulle esitetään vähimmäisvaatimuksia tuottajavastuujärjestelmille
- Avoimia kysymyksiä:
 - ✓ Kuinka sitovasti ja yksityiskohtaisesti kansallisten järjestelmien vaatimukset harmonisoidaan
 - ✓ Tuottajien täysi kustannusvastuu jätehuollon järjestelmissä / jaettu vastuu tietyin edellytyksin
- EP esittää vahvempaa harmonisointia ja tiukempia vaatimuksia

Uudelleenkäytön edistäminen

- Komission alkuperäisessä ehdotuksessa oli pakkausten ja muiden tuotteiden uudelleenkäytön huomioon ottaminen kierrätystavoitteissa
- Suomi ja eräät muut maat valmistelleet lukuisia kompromissiehdotuksia.
- Saaneet laajaa tukea, mutta edenneet suuntaan joka ei vastaa Suomen tavoitteita:
- Tuotteiden uudelleenkäytön seuranta ja raportointi komissiolle, mahdollisesti tavoitteet ja toimenpiteet asetettaisiin myöhemmin
- Pakkausdirektiivissä mahdollisuus saada uudelleenkäytöstä hyvitys, joka vastaa ensimmäistä kertaa markkinoille saatettavien uudelleenkäytettävien myyntipakkausten määrää
- Parlamentti ehdottanut erillistä pakkausten uudelleenkäyttötavoitetta (5 % kaikesta pakkausjätteestä vuoteen 2025)

Orgaaniset jätteet valtakunnallisessa jätesuunnitelmassa

KIERRÄTYKSESTÄ KIERTOTALOUTEEN 2023

- EUn jätedirektiivin sekä Juha Sipilän hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelman edellyttämä
- Strateginen suunnitelma jätehuollon ja jätteiden synnyn ehkäisyn valtakunnallisista tavoitteista ja toimenpiteistä.
- Sisältää sekä jätehuoltosuunnitelman että jätteiden synnyn ehkäisyn –ohjelman.
- Tarkistettava 6 vuoden välein
- Hallintoa sitova suunnitelma
- Suunnitelmaa valmisteltu laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa

TILANNE

- Taustaraportti valmistunut ja suunnitelmaehdotus ollut lausunnoilla toukokuusta lähtien
- Lausuntoaika päättynyt 25.8
- Lausuntoja tullut noin 90 yli 250 sivua
- Lausuntojen yhteenveto työn alla
- Viimeistelyssä pyritään ottamaan huomioon saadut lausunnot sekä EU komission Early Warning –tarkastelun ehdotukset
- Valtioneuvostoon hyväksyttäväksi marraskuussa 2017

Ohjausryhmä

MINISTERIÖT

- Maa- ja metsätalousministeriö
- Työ- ja elinkeinoministeriö
- Sosiaali- ja terveysministeriö
- Ympäristöministeriö

VALTIONHALLINTO JA TUTKIMUS

- Suomen ympäristökeskus
- Pirkanmaan elinkeino-
liikenne ja ympäristökeskus (tuottajavastuu-
viranomaisen)
- Pohjois-Pohjanmaan elinkeino- liikenne ja
ympäristökeskus (edustaa ely-keskuksia)
- Aalto-yliopisto
- Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Innovaatorahoituskeskus TEKES
- VTT

LIITOT JA YHDISTYKSET

- Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
- Jätehuoltoyhdistys ry (JHY)
- Jätelaitosyhdistys ry (JLY)
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto
MTK ry
- Suomen itsenäisyyden
juhlarahasto Sitra
- Kaupan liitto ry
- Suomen Kiinteistöliitto ry
- Suomen Kuntaliitto
- Suomen Pakkausyhdistys ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Ympäristöteollisuus- ja palvelut ry (YTP)
- Rakennusteollisuus ry (Infra ry)

Työvaliokunta

Ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus, ELY-keskukset

VALTAKUNNALLISEN JÄTESUUNNITELMAN SISÄLTÖ

Johdanto

- Painopisteet ja niiden valinta

2. Tavoitetila vuoteen 2030

3. Jätehuollon kapasiteettitarve ja sijoittumisperusteet

4. Tavoitteet ja toimenpiteet vuoteen 2023

- Jätteen synnyn ehkäisyä ja koko jätehuoltoa koskevat toimenpiteet
- Rakentamisen jätteet
- Biohajoavat jätteet
- Yhdyskuntajätteet
- Sähkö- ja eletroniikkalaiteromu

5. Jätesuunnitelman vaikutusten arviointi

- Tausta ja toteutus
- Ympäristövaikutukset
- Taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset
- Muut yhteiskunnalliset vaikutukset

6. Seuranta ja indikaattorit

Painopistealueet

Rakentamisen
jätteet

Sähkö- ja
elektroniikka-
laiteromu

Biohajoavat
jätteet

Yhdyskunta-
jätteet

Orgaanisten jätteiden osalta merkitykselliset painopisteet ja niiden valintaperusteet

Tärkeimmät valintaperusteet painopisteille:

1. Yhdyskuntajätteet

- jätedirektiivin kierrätystavoitteeseen pääseminen on haastavaa;
- käsittelyssä olevassa jätedirektiivien muutoksessa kierrätystavoitteet todennäköisesti edelleen nousevat

2. Rakentamisen jätteet

- määrältään Suomen toiseksi suurin jätelaji;
- jätedirektiivissä on tavoitteet rakentamisen jätteelle, eikä niitä ole saavutettu

3. Biohajoavat jätteet

- aiheuttavat jätehuollon kasvihuonekaasupäästöistä merkittävän osan
- suuri kierrätyspotentiaali ja ravinteiden kierrätyksen kannalta olennainen jätelaji
- kierrätysasteen nostaminen nostaa myös yhdyskuntajätteen kierrätysastetta

JÄTEHUOLLON TAVOITETILA 2030

1. Jätehuolto on osa suomalaista kiertotaloutta.
2. Materiaalitehokas tuotanto ja kulutus säästävät luonnonvaroja ja tuovat työpaikkoja.
3. Jätteen määrä on vähentynyt nykyisestä ja kierrätys on noussut uudelle tasolle.
4. Kierrätysmarkkinat toimivat hyvin.
5. Kierrätysmateriaaleista saadaan talteen myös pieninä pitoisuuksina esiintyviä arvokkaita raaka-aineita.
6. Vaaralliset aineet saadaan turvallisesti pois kierrosta ja tuotannossa käytetään yhä vähemmän vaarallisia aineita.
7. Jätealalla on laadukasta tutkimusta ja kokeilutoimintaa ja kansalaisten sekä yritysten jäteosaaminen on korkealla tasolla.

Rakentamisen jätteet – poimintoja tavoitteista ja keskeisistä toimenpide-ehdotuksista

- Keskeisimmät orgaaniset jätteet ovat erilaiset **puuainesta sisältävät jätteet, muovia sisältävät jätteet ja muovipakkaukset** sekä **paperi- ja kartonkipakkaukset** tai vastaavat
- Lisätään uudisrakentamisen, korjaus- ja purkutyömaiden **materiaalitehokkuutta** ja parannetaan **syntypaikalla tapahtuvaa jätelajikohtaista lajittelua**
- Lisätään materiaalitehokkuuden **koulutusta** rakennusalan koulutuksessa sekä tehostetaan kansallista neuvontaa
- Kehitetään ja tehostetaan rakennustuotteiden ja –osien **kierrätystoimintaa kunnissa**
- Nostetaan rakentamisen jätteiden materiaalina hyödyntämistä riskit halliten ja vähennetään rakennusjätteiden kaatopaikkasijoitusta
- Selvitetään kansallisten rakentamisen jätteitä koskevien **EoW-kriteerien tarvetta ja edellytyksiä**
- Parannetaan jätteiden **tilastoinnin tarkkuutta ja oikeellisuutta**

Biohajoavat jätteet – poimintoja keskeisimmistä tavoitteista ja toimenpiteistä

- Biohajoavilla jätteillä tarkoitetaan elintarvike-, puutarha-, paperi-, kartonki- ja puujätettä sekä kasvi- ja eläintuotannossa, metsäteollisuudessa ja yhdyskuntien ja elintarviketeollisuuden jätevedenpuhdistamossa syntyvää lietettä sekä muuta sellaista jätettä, joka voi hajota aerobisesti tai anaerobisesti
- **Tavoitteena ruokahävikin puolittaminen vuoteen 2030 mennessä**
keskeisenä toimenpiteenä Suomen ruokahävikin vähentämisstrategian laadinta
- **Tavoitteena yhdyskuntajätteen sisältämän biojätteen kierrätyksen tehostaminen**
keskeisinä toimenpiteinä **biojätteen erilliskeräyksen** ja **biojätteen lajitteluneuvonnan tehostaminen** sekä -
kiinteistökohtaiseen kompostointiin kannustaminen
Kauppojen ja ravintoloiden biojätteen lajitteluneuvonta ja biojätteen lajittelun edistäminen kannustavalla jätemaksujärjestelmällä

Biohajoavat jätteet – poimintoja keskeisimmistä tavoitteista ja toimenpiteistä

- Tavoitteena kierrätysraaka-aineista valmistettujen lannoitevalmisteiden käytön lisääminen ja neitseellisten lannoitevalmisteiden korvaaminen niillä
- Keskeisinä toimenpiteinä mm.:
- Lisätä **tutkimusrahoitusta** kierrätyslannoitevalmisteista ja ravinteiden talteenotosta jätteistä
- Kehittää ja ottaa käyttöön **maatalouden ohjauskeinoja**, jotka **kannustavat** kierrätysravinteiden käyttöön peltoviljelyssä
- Kehittää kierrätyslannoitteille **vapaaehtoinen laatujärjestelmä** menekin edistämiseksi
- Luoda räätälöityjä ravinteiden tarjoamis- ja hyödyntämismalleja
- Sisällyttää **kierrätystavoitteet kuntien ja muiden julkisten hankkijoiden viherrakentamisen hankintaperiaatteisiin**
- Luoda hankintaohje, joita käyttämällä hankinnoissa suositaan kierrätettyjä valmisteita

Yhdyskuntajätteet – poimintoja keskeisistä tavoitteista ja toimenpiteistä

- **Keskeisin** orgaaninen jäte yhdyskuntajäteissä on yhdyskuntajätteen sisältämä **bio- ja puutarhajäte**
- Muita orgaanisia jätteitä ovat sekä **paperi ja kartonki, muovi ja tekstiilijäte**
- **Keskeisenä tavoitteena yhdyskuntajätteen kierrätysasteen nosto vuoteen 2023 ja yhdyskuntajättemäärän kasvun hidastaminen**
- Tärkeimpinä toimenpiteinä **säätää jäteasetuksessa jätelajikohtaiset erilliskeräysvelvoiterajat yhdyskuntajätteille, jotka eivät kuulu kunnan vastuulle**
- Selvittää kokeilujen avulla jätehuollon kustannusten näkymisen vaikutusta jätemääriin ja kierrätysasteisiin
- Selvittää lainsäädännöllisiä keinoja **kierrätyskelpoisten materiaalien energiahyötykäytön kieltämiseksi**
- **Tavoitteena lisätä pakkausjätteiden kierrätystä**

Jätteiden käsittelyn näkökulmasta tarvitaan

- Vaihtoehtoisia käsittelymenetelmiä yhdyskuntajätteen ja rakennusjätteen käsittelyn rejekteille kaatopaikkasijoituksen sijaan
- Lisää biokaasulaitoskapasiteettia sekä yhdyskuntien biojätteen ja lannan käsittelyyn
- Lisäkapasiteettia yhdyskuntajätevesilietteiden biologiseen käsittelyyn
- Lisää menetelmiä erilaisten muovijätteen keräykseen, esikäsittelyyn ja kierrätykseen, jolla ne voidaan valmistella kierrätyskelpoisiksi
- Lisää polttokapasiteettia tiettyjen jätejakeiden poistamiseen kierrosta ja niiden turvalliseen käsittelyyn, jotta myös vientiä voitaisiin vähentää

➤ **...suunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden lisäksi ottaa huomioon myös lausunnoissa ja komission Early Warning -hankkeessa esitetyt tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset**

Lisätietoja

www.ym.fi
[riitta.levinen\(at\)ym.fi](mailto:riitta.levinen(at)ym.fi)
[tarja-riitta.blauberg\(at\)ym.fi](mailto:tarja-riitta.blauberg(at)ym.fi)
[sirje.sten\(at\)ym.fi](mailto:sirje.sten(at)ym.fi)
[kati.vaajasaari\(at\)ym.fi](mailto:kati.vaajasaari(at)ym.fi)